

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ II

"Παρεμβαίνω σε ένα παλαιό αρχιτεκτόνημα σημαίνει εκδηλώνω σεβασμό συνδυασμένο με τόλμη και βαθιά αίσθηση ανάγκης για συνέχεια."

Δημήτρης Φιλιππίδης από το βιβλίο [ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ II](#)

Ηπειρωτική Ελλάδα και νησιά Ιονίου

Αυστηροί κανονισμοί δόμησης έχουν οδηγήσει σε αξιόλογες αποκαταστάσεις και εκσυγχρονισμούς κατοικιών, χωρίς όμως εμφανή πρόθεση ενσωμάτωσης στοιχείων νεωτερικού χαρακτήρα.

Προσπάθειες όπως του Γιάννη Κίζη, που δημιούργησε μια "τριλογία" κτισμάτων στη Βυζίτσα με εμφανή τάση υπέρβασης των συμβατικών προδιαγραφών, αποκτούν ιδιαίτερη σημασία.

Το παλαιότερο διώροφο κτίσμα (1779) στα ανατολικά αποκαταστάθηκε πρώτο (1977-1985) για να ακολουθήσουν το μεσαίο παράσπιτο του 1960 και η εντελώς νέα διώροφη οικοδομή στα δυτικά (2002-2004).

Το σπίτι του Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα στην Κέρκυρα αποτελεί αναμφισβήτητα την πιο εντυπωσιακή περίπτωση επανάχρησης στην Ελλάδα. Με την επέμβαση του ισπανού αρχιτέκτονα Jaime Parlades σε συνεργασία με τον Έλληνα αρχιτέκτονα Ρ. Παϊπέτη και τον ίδιο τον Χατζηκυριάκο-Γκίκα, το παλαιό κτίσμα, ένα ερειπωμένο διώροφο με λιοτρίβι, θα αποτελέσει τον πυρήνα (μεγάλο καθιστικό και κοιτώνες ιδιοκτητών), όπου θα προστεθεί προς νότον η βοηθητική ενότητα και γκαράζ, ενώ απέναντι θα χτιστεί τμήμα του ξενώνα.

Πελοπόννησος

Οι γενικές παρατηρήσεις για την ιστορική αρχιτεκτονική της Πελοποννήσου ισχύουν για τις περιπτώσεις μετασκευών παλαιών κτισμάτων σε κατοικίες.

Είναι σημαντικό να εκτιμηθεί σωστά η συμβολή του Αλέξανδρου και της Χάρις Καλλιγά, που εργάζονται περισσότερα από 30 χρόνια στη Μονεμβασιά, έχοντας κυριολεκτικά ταυτίσει τη ζωή τους με αυτόν το μεσαιωνικό οικισμό.

Ο μεγάλος αριθμός υποδειγματικών επαναχρήσεων που έχουν ολοκληρώσει υποδηλώνει πως δεν πρόκειται για απλή επίσκεψη και στερέωση συγκεκριμένων και ευδιάκριτων διατηρητέων κτισμάτων, αλλά για δημιουργική, σε μεγάλο βαθμό εξαρχής και πρωτότυπη, ανάπλαση ενός πολύμορφου κελύφους.

"Η απλότητα στην εσωτερική διάταξη, διακόσμηση, επίπλωση, οδηγεί στις καλύτερες λύσεις: η απλότητα που είναι και το γνώρισμα της σύγχρονης αρχιτεκτονικής."

Αλέξανδρος και Χάρις Καλλιγά

Ίσως πουθενά αλλού δεν υπάρχουν τόσο έντονα αποτυπωμένα στο χώρο στοιχεία που είτε ενώνουν είτε διαχωρίζουν ακόμη και γειτονικούς τόπους, όπως συμβαίνει στα νησιά του Αιγαίου. Όπου έτυχε να διατηρηθεί σημαντικός αρχιτεκτονικός πλούτος από προηγούμενες περιόδους ακμής, ο μηχανισμός της επανάχρησης βρήκε ιδιαίτερα πρόσφορο έδαφος δράσης, προσελκύοντας υψηλά εισοδήματα που αύξησαν τις απαιτήσεις για μια αρχιτεκτονική αντίστοιχης ποιότητας.

Στην Πάτμο συναντάμε επεμβάσεις υψηλής στάθμης με εξαιρετικά διακριτική παρεμβολή σύγχρονων στοιχείων που εναρμονίζονται με την ατμόσφαιρα της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Αντιπροσωπευτικά είναι τα έργα του αρχιτέκτονα Μιχάλη Φωτιάδη, ο οποίος εδώ και τρεις δεκαετίες ασχολείται εντατικά με τέτοιου είδους αποκαταστάσεις.

Μ.Φωτιάδης, κατοικία του αρχιτέκτονα
στη Μεγάλη Παναγιά, Χώρα Πάτμου

Μ.Φωτιάδης, διπλοκατοικία στου Οικονόμου,
Χώρα Πάτμου

Μ.Φωτιάδης, κατοικία στους Μύλους, Χώρα Πάτμου

Μ.Φωτιάδης, κατοικία στα Τρία, Χώρα Πάτμου

Οι Κυκλάδες συγκεντρώνουν την πλουσιότερη συλλογή παραδειγμάτων επανάχρησης, παρ' όλα αυτά δύσκολα ανιχνεύονται πρωτότυπες δημιουργίες. Πιθανή εξαίρεση μοιάζει να είναι η μετατροπή ενός μονώροφου εξοχικού σπιτιού επάνω σε σχιστό βάθρο από λιθοδομή στο Επισκοπείο της Σύρου (1892) σε διώροφη κατοικία από τον αρχιτέκτονα Αναστάσιο Κάρτα.

Από τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου μπορούν να ανιχνευτούν δυο διαφορετικής κλίμακας παραδείγματα από τη Χίο, μια κατοικία στον ιστό του μεσαιωνικού οικισμού Καλαμωτή στα Μαστιχοχώρια, και ο εγκαταλελειμμένος οικισμός του Ανάβατου στη δυτική ακτή από το ζεύγος αρχιτεκτόνων Τ. Κυριαζής και Ι. Συριοπούλου.

Κρήτη

η μακράιωνη Βενετοκρατία και οι παραδοσιακοί οικισμοί της Κρήτης, συνιστούν σήμερα μια άμεσα αξιοποιήσιμη πολιτιστική υποδομή σε συνδυασμό με μια μεγάλης κλίμακας ιστορική αστική υποδομή, κάτι που προσφέρει πολλαπλές ευκαιρίες επανάχρησης παλαιών κτισμάτων σε αστικά κέντρα και στην ύπαιθρο.

Αν και η ολοένα αυξανόμενη τάση "ζητάει" τη μετασκευή παλαιών κτισμάτων, συνδυάζοντας τον παλιό αγροτικό χαρακτήρα με υπερσύγχρονες, αστικού τύπου ανέσεις (τεχνολογικός εξοπλισμός, πισίνα), δεν παύει να υπάρχει η κάπως παλαιότερη τάση επιστροφής στον πρωτογονισμό της υπαίθρου, όπου τα παλαιά κτίσματα παραμένουν σκόπιμα στοιχειώδη, αλλά πάντα γοητευτικά.

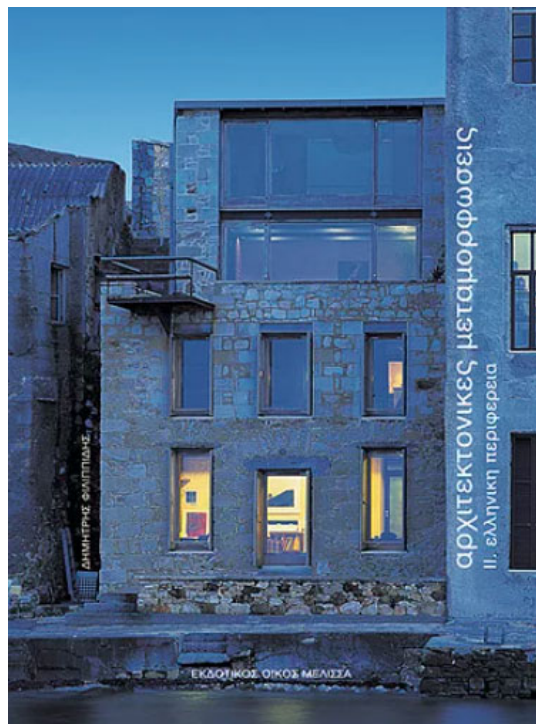
Στο έργο των Α. και Γ. Βαρουδάκη, που με τόση προσοχή και ευαισθησία έχουν ασχοληθεί με προτάσεις μετασκευής και επανάχρησης παλαιών κτισμάτων, ξεχωρίζει η μετασκευή του διώροφου στάβλου, τμήματος "μετοχίου" στη Χρυσοπηγή Χανίων, σε κατοικία (1995-1996).

Το γραφείο-κατοικία των αρχιτεκτόνων Νίκου Σκουτέλη και Φλάβιου Ζανόν (1996-1997) ξεχωρίζει από την πλειονότητα δειγμάτων στην κατηγορία της προσθήκης, κυρίως επειδή διατηρεί απροσχημάτιστα την προχειρότητα και τον ετερόκλητο χαρακτήρα που ενυπάρχει σε μια

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ

ii. ελληνική περιφέρεια

Δημήτρης Φιλιππίδης
αρχιτέκτονας, ομότιμος καθηγητής ΕΜΠ
φωτογραφίες: Γιώργης Γερόλυμπος

Copyright © 2021 MELISSA Publishing House, All rights reserved.

— —